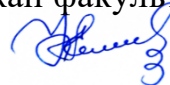

ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра підприємництва, обліку та фінансів

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

Наталія КИРИЧЕНКО

« 01 » вересня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 19 ГРОШІ ТА КРЕДИТ

(назва навчальної дисципліни)

освітній рівень бакалавр

(бакалавр, магістр)

спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація

(освітньо-професійна програма) «Фінанси, банківська справа та страхування»

факультет економічний

(назва факультету)

Робоча програма дисципліни «Гроші та кредит»
(назва навчальної дисципліни)

Для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, що навчаються за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа та страхування», спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування.

Розробники:

Олександр ПРИСТЕМСЬКИЙ, професор кафедри підприємництва, обліку та фінансів, д.е.н., професор

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри
підприємництва, обліку та фінансів

Протокол від «01» вересня 2023 року № 1

Завідувач кафедри

Алла КАРНАУШЕНКО

«01» вересня 2023 року

Схвалено методичною комісією економічного факультету

Протокол від «01» вересня 2023 року № 2

Затверджено на Вченій раді економічного факультету

Протокол від «01» вересня 2023 року № 2

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів - 4	Галузь знань 07 «Управління аміністрування» спеціальність <i>072 «_Фінанси, банківська справа та страхування»</i>	Вибіркова компонента
Змістовних частин – 2		Рік підготовки: 2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр
Загальна кількість 120 годин		4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 6	Освітньо-професійний рівень: <u>бакалавр</u>	Лекції 22 год.
		Практичні, семінарські 38 год.
		Лабораторні 0 год.
		Самостійна робота 60 год.
		Вид контролю: екзамен

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладення навчальної дисципліни “Гроші та кредит” є: оволодіння здобувачами базовими знаннями з історії становлення та стану сучасних фінансових та грошово-кредитних відносин.

Основними завданнями вивчення дисципліни “Гроші та кредит” є теоретична та практична підготовка здобувачів з питань регулювання грошового обігу, фінансових та кредитних відносин.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен оволодіти наступними компетентностями:

Загальні компетентності:

ЗК02 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

ЗК06 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

Спеціальні компетентності:

СК01 Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, робити узагальнення стосовно оцінки прояву окремих явищ, які властиві сучасним процесам в економіці;

СК 07. Здатність до застосування знань податкового законодавства, розуміння чинної системи оподаткування, теорії грошей та кредиту, закономірностей у сфері фінансових відносин, держави і суб’єктів господарювання.

Програмні результати навчання:

ПР 01 Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв’язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР 07 Знати механізми функціонування бюджетної і податкової систем України та враховувати її особливості з метою організації обліку, вибору системи оподаткування.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовна частина 1.

Тема 1. Сутність і функції грошей

Походження грошей. Раціоналістична та еволюційна концепції походження грошей. Поява грошей як об’єктивний результат розвитку товарного виробництва та обміну. Роль держави у творенні грошей. Сутність грошей. Гроші як загальний еквівалент і абсолютно ліквідний актив. Гроші як особливий товар, особливості мінової і споживної вартості грошей як товару. Суперечність між реальною і номінальною вартістю грошей і її вирішення в неповноцінних грошах. Гроші як форма суспільних відносин. Гроші як гроші і гроші як капітал. Зв’язок грошей з іншими економічними категоріями. Функції грошей. Поняття функції грошей. Функція міри вартості, її сутність, сфера використання. Масштаб цін. Ідеальний

характер міри вартості. Ціна як грошовий вираз вартості товарів. Міра вартості в умовах інфляції

Тема 2. Грошовий оборот і грошові системи

Зміст поняття грошовий оборот. Структура грошового обороту. Готівковий та безготівковий оборот. Грошово-розрахунковий, грошово-кредитний та грошово-фінансовий оборот. Взаємозв'язок грошового обороту з системою ринкових відносин. Основні ринки, що обслуговуються грошовим оборотом. Грошові потоки, їх класифікація та механізм їх балансування. Закон грошового обігу. Швидкість обігу грошей та фактори, що її визначають. Погляди на характер зміни швидкості обігу грошей. Порядок розрахунку швидкості обігу грошей. Попит на гроші. Моделі попиту на гроші К.Маркса, І.Фішера, кембріджської школи. Д.Кейнс про попит на гроші. Модель попиту на гроші М.Фрідмена. Розвиток кейнсіанського підходу до попиту на гроші в моделях Боумоля-Тобіна та Міллера-Орра.

Тема 3. Грошовий ринок

Сутність грошового ринку. Гроші як об'єкт купівлі-продажу. Суб'єкти та інструменти грошового ринку. Особливості прояву на грошовому ринку основних ринкових ознак — попиту, пропозиції, ціни. Інституційна модель грошового ринку. Сектори прямого і опосередкованого фінансування. Потоки та суб'єкти в обох секторах грошового ринку. Банки і небанківські фінансово-кредитні структури як фінансові посередники грошового ринку. Структура грошового ринку. Критерії класифікації. Ринок грошей і ринок капіталів. Ринок цінних паперів та валютний ринок як складові грошового ринку.

Тема 4. Грошові системи

Суть грошової системи, її призначення та місце в економічній системі країни. Елементи грошової системи. Основні типи грошових систем. Державне регулювання грошової сфери як головне призначення грошової системи. Інфляція: суть, форми вияву, причини та наслідки. Грошові реформи: поняття, цілі та види грошових реформ.

Тема 5. Кредиту у ринковій економіці.

Кредит як обов'язковий елемент сучасної економіки, як засіб ліквідації невідповідності між часом виробництва та часом обороту грошових коштів та засіб вирішення протиріччя між часовим осіданням коштів і необхідністю їх використання в господарстві. Кредит як економічна категорія і юридичне поняття. Розвиток кредитних відносин. Сутність та функції кредиту. Теорії кредиту. Принципи кредитування. Класифікація кредиту. Форми та види кредиту. Характеристика

фінансового, товарного кредиту та кредиту під цінні папери. Роль кредиту в розвитку економіки. Межі кредиту.

Змістовна частина 2

Тема 6. Кредитні системи

Поняття „кредитна система”. Розвиток кредитної системи як наслідок розвитку грошовокредитних відносин. Передумови формування та структурна схема побудови кредитної системи. Функції кредитної системи. Поняття банківської та парабанківської системи. Виникнення банків та їх економічна сутність. Одно- та дворівневі банківські системи. Центральний банк та його роль в економіці. Склад парабанківської системи. Характеристика, функції та види спеціалізованих кредитно-фінансових установ.

Тема 7. Центральні банки

Призначення, статус та основи організації центрального банку. Основні напрями діяльності центрального банку. Емісійний центр готівкового обороту. Призначення центрального банку і його специфічне місце в банківській системі. Функції Центрального банку та його повноваження. Сутність, походження та види комерційних банків. Проблема стійкості банківської системи.

Тема 8. Комерційні банки

Поняття, призначення та класифікація комерційних банків. Банківські операції. Класифікація та спеціалізація комерційних банків. Функціональна спеціалізація та її вплив на характер діяльності банку, визначення особливостей формування активів і пасивів, специфіка роботи з клієнтурою. Найпоширеніші і традиційні послугами банків. Роль нових банківських послуг. Особливості агентських операцій. Факторинг та лізинг.

Тема 9. Міжнародні валютні відносини

Поняття валютної системи. Еволюція валютних відносин. Види валютних систем : національна, регіональна, світова. Складові елементи валютних систем. Сучасна світова валютна система і її інститути. Міжнародні ліквідні ресурси. Розвиток міжнародної та європейської валютної системи. Міжнародний валютний фонд. Поняття валюти та валютного курсу. Функції валютного курсу. Види та конвертованість валюти. Валютний ринок. Поняття та види валютних операцій. Валютні ризики. Валютне регулювання і валютний контроль. Задачі та методи валютного регулювання. Механізми регулювання валютного курсу і валютна інтервенція, девальвація, ревальвація, котирування валют. Платіжний баланс.

Тема 10. Валютно-фінансові відносини. Валютні фонди.

Міжнародні валютно-фінансові відносини. Світовий фінансовий ринок. Тенденції світового фінансового ринку, чинники, що їх визначають. Відмінності міжнародних фінансових ринків від національних. Сегменти міжнародного фінансового ринку. Загальна характеристика міжнародних фінансових організацій. Організації системи ООН. Регіональні банки розвитку. Банк міжнародних розрахунків. Паризький і Лондонський клуби. Міжнародний валютний фонд. Держави-члени фонду та їх квоти. Органи управління Фонду. Джерела створення ресурсів Фонду та їх використання. Група Світового банку. Міжнародний банк реконструкції і розвитку. Міжнародна асоціація розвитку. Міжнародна фінансова корпорація. Багатостороннє: інвестиційно-гарантійне агентство.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план складання, розподіл часу на їх засвоєння для студентів денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усьог	у тому числі				
о	л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовна частина 1						
Тема 1. Сутність і функції грошей	10	2	2	-	-	6
Тема 2. Грошовий оборот і грошові потоки	12	2	4	-	-	6
Тема 3. Грошовий ринок	14	4	4	-	-	6
Тема 4. Грошові системи	12	2	4	-	-	6
Тема 5. Кредит у ринковій економіці	12	2	4	-	-	6
Разом за змістовною частиною 1	60	12	18	-	-	30
Змістовна частина 2						
Тема 6. Кредитні системи	12	2	4	-	-	6
Тема 7. Центральні банки	12	2	4	-	-	6
Тема 8. Комерційні банки	12	2	4	-	-	6
Тема 9. Міжнародні валютні відносини	12	2	4	-	-	6
Тема 10. Валютно-фінансові відносини. Валютні фонди.	12	2	4	-	-	6
Разом за змістовною частиною 2	60	10	20	-	-	30
Усього годин	120	22	38	-	-	60

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин ДФН
1	Тема 1. Сутність і функції грошей	2
2	Тема 2. Грошовий оборот і грошові потоки	2
3	Тема 3. Грошовий ринок	4
4	Тема 4. Грошові системи	2

5	Тема 5. Кредит у ринковій економіці	2
6	Тема 6. Кредитні системи	2
7	Тема 7. Центральні банки	2
8	Тема 8. Комерційні банки	2
9	Тема 9. Міжнародні валютні відносини	2
10	Тема 10. Валютно-фінансові відносини. Валютні фонди.	2
Разом		22

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин ДФН
1	Тема 1. Сутність і функції грошей	2
2	Тема 2. Грошовий оборот і грошові потоки	4
3	Тема 3. Грошовий ринок	4
4	Тема 4. Грошові системи	4
5	Тема 5. Кредит у ринковій економіці	4
6	Тема 6. Кредитні системи	4
7	Тема 7. Центральні банки	4
8	Тема 8. Комерційні банки	4
9	Тема 9. Міжнародні валютні відносини	4
10	Тема 10. Валютно-фінансові відносини. Валютні фонди.	4
Разом		38

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Не передбачено навчальним планом

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

Передбачається, що в період вивчення дисципліни здобувач самостійно розв'язує домашнє завдання, вивчає матеріал курсу в процесі підготовки до практичних занять та семінарів.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин ДФН
1	Тема 1. Сутність і функції грошей	6
2	Тема 2. Грошовий оборот і грошові потоки	6
3	Тема 3. Грошовий ринок	6
4	Тема 4. Грошові системи	6
5	Тема 5. Кредит у ринковій економіці	6
6	Тема 6. Кредитні системи	6
7	Тема 7. Центральні банки	6
8	Тема 8. Комерційні банки	6
9	Тема 9. Міжнародні валютні відносини	6
10	Тема 10. Валютно-фінансові відносини. Валютні фонди.	6
Разом		60

Індивідуальна робота є однією з форм самостійної роботи здобувачів, яка передбачає створення умов для як найповнішої реалізації творчих можливостей і має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які здобувачі одержують в процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці. Вибіркове індивідуальне завдання передбачає підготовку реферату, тез, статті, роботи на конкурс, участь у міжнародних та всеукраїнських конференціях.

Рекомендовані теми для індивідуальної роботи:

1. Основні напрямки наукової думки щодо походження грошей.
2. Зміст поняття масштабу цін в умовах сучасних грошових систем.
3. Форми кредитних грошей і історія їх виникнення.
4. Передумови виникнення кредитних карток.
5. Суть та особливості смарт-картки.
6. Основні особливості грошового обігу в Україні.
7. Порядок організації безготівкових розрахунків за допомогою платіжного
8. Порядок організації безготівкових розрахунків за допомогою платіжної
9. Порядок організації розрахунків за допомогою чеків.
10. Сутність розрахунків за допомогою акредитивів. Види акредитивів.
11. Порядок розрахунків за допомогою векселя (простого, переказного).
12. Характеристика грошового мультиплікатора.
13. Характеристика процесу становлення ринку грошей і ринку капіталів в
14. Призначення і роль міжбанківського ринку.
15. Основні особливості формування попиту на гроші в умовах перехідної
16. Економічне призначення депозитно-чекової емісії.
17. Суть і причини появи та існування неповноцінних грошей.
18. Причини історичної події, яка відома під назвою «Мідний бунт».
19. Міжнародна угода про закріплення основного положення золотого
20. Історія виникнення, склад і мета створення Латинського союзу.
21. Економічний сенс випуску ювілейних монет та їх роль у грошовому обігу
22. Історія виникнення паперових грошей.
23. Основні етапи становлення сучасної грошової системи України.
24. Причини інфляції в умовах металевих грошових систем.
25. Характеристика видів інфляції.
26. Характеристика інфляційного процесу в Україні (починаючи з 1991 р.)
27. Специфіка сучасної (після 2000р.) антиінфляційної політики в Україні.
28. Основні чинники, зміна яких впливає на курс валюти.
29. Механізм, цілі і наслідки валютних інтервенцій центрального банку.
30. Характеристика спот-операції.
31. Суть форвардної операції.
32. Основні положення Бреттон-Вудської угоди.
33. Основні положення Ямайської валютної угоди.
34. Причини і наслідки створення Європейської валютної системи.
35. Характеристика валютного регулювання, яке склалось в Україні.
36. Суть металістичної теорії грошей.
37. Суть номіналістичної теорії грошей.
38. Суть кількісної теорії грошей.

39. Виникнення і суть монетаризму.
40. Суть натуралістичної теорії кредиту.
41. Характеристика факторів, які впливають на норму відсотка.
42. Основні проблеми та перспективи розвитку комерційного кредиту в Україні.
43. Основні недоліки розвитку банківського кредиту в Україні.
44. Визначення і характеристика споживчого кредиту.
45. Визначення та історична еволюція державного кредиту.
46. Сучасний стан і проблеми становлення державного кредиту в Україні.
47. Особливості міжнародного кредиту.
48. Основні напрями розвитку кредитної системи в сучасних умовах.
49. Причини виникнення небанківських кредитних установ (парабанків).
50. Історія виникнення в Україні інвестиційних фондів та компаній.
51. Історія становлення довірчих товариств (трастів), види трастових послуг.
52. Аналіз сучасного стану пенсійного забезпечення в Україні.
53. Історія виникнення кредитних спілок.
54. Історія виникнення страхових компаній в Україні.
55. Визначення та сфери діяльності ломбардів.
56. Історія появи банків.
57. Шляхи створення центральних банків.
58. Коли було створено Національний Банк України та якими законами регламентується його діяльність.
59. Механізм здійснення центральним банком своєї ролі як банку банків.
60. Характеристика функцій центрального банку.
61. Суть облікової ставки.
62. Суть операцій, які здійснює Ц.Б. на відкритому ринку.
63. Розкрийте риси процесу створення комерційного банку.
64. Суть регулятивного капіталу та його складові.
65. Характеристика власних ресурсів комерційного банку.
66. Суть активних та пасивних операцій комерційного банку.
67. Інвестиційна діяльність комерційного банку.
68. Державне регулювання інвестиційної діяльності комерційних банків.
69. Основні центри торгівлі валютою.
70. Основні напрями співпраці України з Міжнародним валютним фондом.

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Навчання в аудиторіях відбувається в формі лекційних та практичних занять. Методи навчання, які використовуються: словесні, наглядні, пояснювально-ілюстративні, аналітичні, дослідницькі. Словесні методи навчання: пояснення (інформаційно-повідомлювальне, інструктивне-практичне, пояснювально-спонукальне, система зображально-виражальних засобів. Словесний метод (лекція – вступна, тематична, оглядова, підсумкова). Проведення лекційних занять включає: викладення теоретичного матеріалу, оглядові лекції з використанням наочного матеріалу, опорного конспекту, лекції візуалізації з використанням мультимедійних технологій, наочні методи навчання, ілюстрування. Під час викладення дисципліни використовуються презентації, відбуваються обговорення, здійснюється аналіз

конкретних ситуацій, створюються дискусійні питання, залучаються до бесіди, дебатів, організуються роботи в малих групах тощо.

10. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

З метою найкращого опанування необхідного матеріалу з дисципліни «Гроші та кредит» використовуються наступні методи контролю: 1. Бліцопитування здобувачів. 2. Перевірка готовності здобувачів до виконання практичного завдання (опитування). 3. Виконання практичної роботи. 4. Тестування. 5. Виконання індивідуального завдання та його захист.

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ З ДИСЦИПЛІНИ «ГРОШІ ТА КРЕДИТ»

Критерії оцінювання

Поточне тестування та самостійна робота										Оцінка за іспит	Сума
Змістовна частина 1					Змістовна частина 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
Max 6	Max 6	Max 6	Max 6	Max 6	Max 6	Max 6	Max 6	Max 6	Max 6	Max 40	Max 100

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література	<ol style="list-style-type: none"> 1. Коваленко Д., Венгер В. Фінанси, гроші та кредит: теорія та практика: навч. посіб. К: «Центр учбової книги», 2019. 578 с. 2. Фінанси, гроші та кредит: Навчальний посібник (за кредитномодульною системою навчання) для студентів на пряму підготовки 6.030601 „Менеджмент” ОКР „Бакалавр”. Полтава: РВВ ПДАА, 2015. 350 с. 3. Гурова К. Д., Шелест О. Л., Колупаєва І. В. Фінанси, гроші та кредит: Навч. пос. Х.: Світ Книг, 2018. 672 с. 4. Колотуха С.М. Гроші та кредит: навч. посіб. / С.М. Колотуха, С.А. Власюк. К. : Знання, 2019. 495 с. 5. Фінанси. Підручник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. – Київ : Видавництво Ліра-К. 2017. 720 с.
Додаткова	<ol style="list-style-type: none"> 1. Футало Т.В., Оліярник В.В., Черевко Х.Л. Гроші і кредит: навч. посіб. Л. : Вид-во Львів. комерц. акад., 2013. 431 с. 2. Боргова стійкість державних фінансів: [колек. моногр.] / за наук. ред. С.А. Єрохіна та Т.П. Богдан. К. : Національна академія управління, 2014. 720 с. 3. Варналій З.С. Бюджетний процес в Україні: стан та проблеми інституційного забезпечення : монографія / З.С. Варналій, Т.В. Бугай, С.В. Онищенко. Полтава : ПолтНТУ, 2014. 270 с. 4. Фінанси: [моногр.]. 3-ге вид., перероб. і доп. Затверджено МОН / за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. К., 2015. 687 с. 5. Фінанси для фінансистів: Підручник/ О.А Шеремет, І.В. Дем'яненко, К.В. Багацька / за ред. Говорушко Т.А. К.: Центр учбової літератури , 2013. 612 с
Інформаційні ресурси	<ol style="list-style-type: none"> 1. Навчально-інформаційний портал ХДАЕУ http://dspace.ksau.kherson.ua:8888/?redirect=0 2. Наукова бібліотека ХДАЕУ http://www.ksau.kherson.ua/nnb/ebhdau1.html 3. Офіційні сайти органів державного управління: <ul style="list-style-type: none"> - http://www.minfin.gov.ua – сайт Міністерства фінансів України. - http://www.rada.gov.ua – сайт Верховної Ради України. - http://www.sfs.gov.ua – сайт Державної фіскальної служби України - http://www.kmu.gov.ua – сайт Кабінету Міністрів України – http://www.treasury.gov.ua – сайт Державної казначейської служби України - http://www.pfu.gov.ua – сайт Пенсійного фонду України - http://nfr.gov.ua – сайт Національної комісії, що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг - http://www.nssmc.gov.ua – сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку